

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

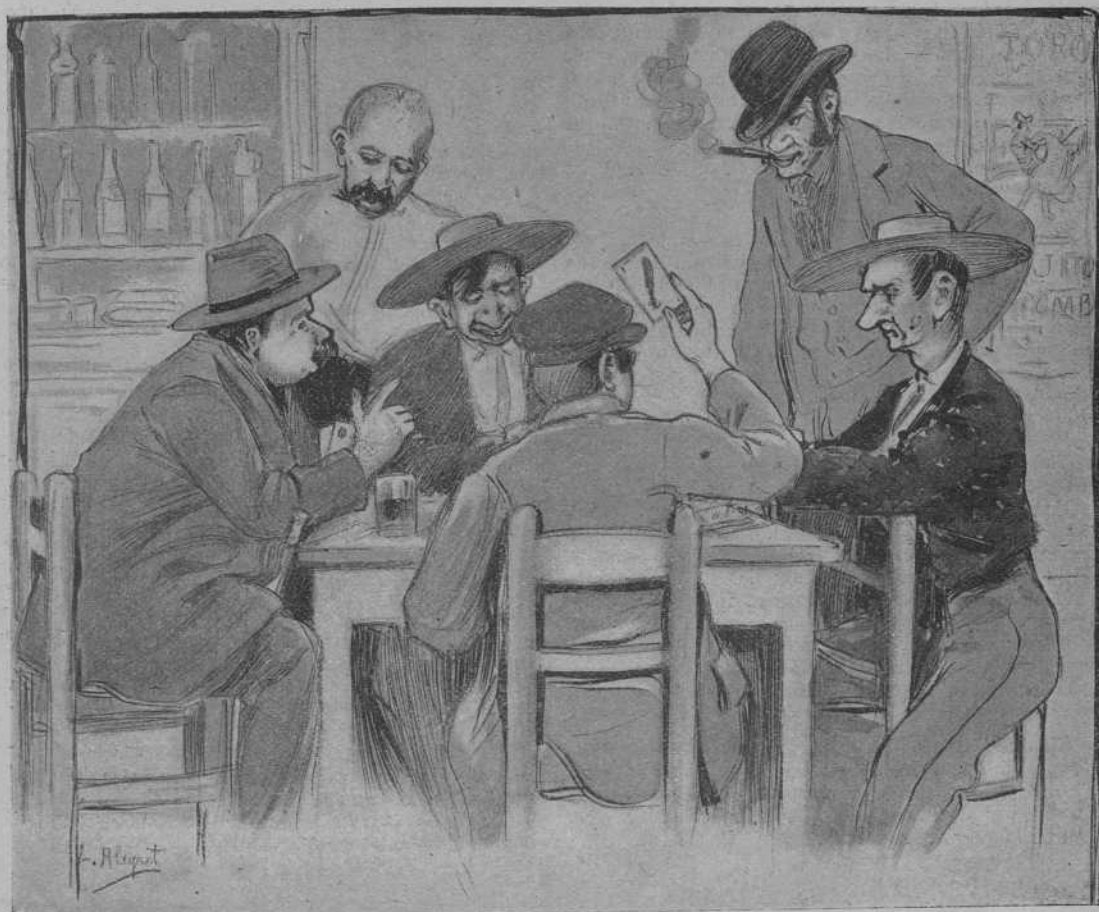
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranger, 5

LA MILLOR CARTA

—Aquí y á tot arreu, *palos* son trunfos.

CRÓNICA

DUIMENJE passat, gran meeting al *Tivoli* pera protestar contra 'l decret de 'n Dato sobre organització del Notariat. Van disposar-lo 'ls catalanistas: els regionalistas varen ser convidats y hi van parlar: hi van parlar també 'ls carlins per boca del Sr. Fortuny y 'ls federals de certa casta per boca del Sr. Laporta, á qui casi m' atreveixo á anomenar Mossén Miquel pel tó acapellanat del seu discurs.

Va faltarhi en cambi la presencia del partit que avuy, segons han revelat las eleccions de diputats provincials, reflecta la massa més forta de opinió de Barcelona: 'm refereixo al partit republicá unit. No li varen convidar y no va assistirhi.

¿Es, tal vegada que 'ls organitzadors del meeting varen creure que ab aixó de l'etzegallada del senyor Dato, al partit republicá no li vá ni li vé? ¿O será degut á que 'ls companys de causa, després de la derrota suferta en las urnas electorals, buscan nous camins pera llansarse altra vegada á la lluyta, prenent peu dels disbarats dels governs centralisadors, y erigint l' oposició als mateixos com una bandera de combat?

Els s' ho sabrán.

De totes maneres, estém segurs que tots els catalans, y no únicament els catalanistas, son contraris á una disposició que no sembla dictada sino ab la mira de perturbar la lliure contractació. La protesta pot haver sigut exclusiva, pero consti que 'l disgust es general, y aquest disgust anirá creixent, á mida que vagin practicantse las prescripcions del ministre.

Ab notaris que 's reparteixin els protestos comercials, privant als interessats de valerse dels que 'ls inspirin més confiança, y ab notaris desconexedors del nostre dret y fins del nostre llenguatge, y en aquest concepte incapassos moltes vegades d' entendre als contrayents y de desxifrar las escripturas antigues redactadas en catalá, figúrinse si farém un pá com unas hostias.

Vaja que aquests notaris, en lloch de donar fe, la farán perdre.

Por fortuna, sense moures de aquest senzill aspecte de la qüestió, sense necessitat de separarse del sentit práctic qu' entranya, ni d' agitar desesperadament la bandera destrossada de las reivindicacions regionalistas, ab lo qual está probat que res se logra, podrán els que resultin elegits diputats per Barcelona, tractar en el Congrés aquesta qüestió, fent valer las rahons que abonan en aquest punt els drets y las conveniencias del poble catalá.

Podrán ferho, y estém segurs que ho farán, que no 's necessita professar las bases de Manresa, per estar dintre de la rahó y del bon sentit.

De manera que si 'l meeting del *Tivoli* va realitzar-se com á maniobra electoral, ó com un cataplasma aplicat als nyanyos mortals rebuts pels regionalistas en la memorable jornada del día 8 de mars, els organitzadors del acte haurán fracassat completament.

El meeting del diumenje no 'ls hi ha de valer un vot més en la próxima batalla del día 26 de abril.

O si no ja m' ho sabrán dir després del escrutini.

Els que 'l día 8, al vespre, proclamavan en lletres de motllo 'l seu triomf desde las columnas de *La Perdiu*, ja ho tenen tot á punt de solfa pera tornar á rebre un' altra revolcada. A lo menos ja han proclamat la seva candidatura.

La causa catalanista anava de part y 's recargolava llansant grans alarits de dolor. Havía de parir una candidatura y aquesta amenassava sortir á trossos del ventre de la seva mare, tals eran els sotrachs y las estiragassadas que sufría la partera... Que si ha de ser negra, que si ha de ser blanca: que si sent negra perdrém els vots dels blancs, y que si sent blanca perdrém els vots dels negres, havían arribat uns y altres á tal extrém de intransigencia, que materialment no s' entenían, y s' hi feyan ab las unglas. Vejents'ho tot perdut, alguns havían anat á trobar al Cardenal, al Governador, al mateix Planas y Casals, impetrant la seva ajuda.

Figúrinse que tal sería la saragata que s' armá, que 'l *russinyol*, el seu estimat aucell, cansat de refilejar en vá, va estendre las alas y va fugir á Fransa.

Alló era la *debácle*, la *derrumbossis*, la reventada final.

Calia fer forsas de flaqueza, pera sortir del pas de una manera ó altra; negar la defunció: fer veure que 'l cadáver era viu moventli camas y brassos avants de que s' enrevanessin... en una paraula, proclamar *urbí et orbe* que la partera havia sortit felisment de cuydado, quan en realitat de ahont ha sortit es del mon dels vius.

Y de aquí va naixer la improvisada candidatura.

Al *russinyol* fugitiu se li va destinar el primer lloch; á la gloria més legítima de la nostra terra, 'l segón; el tercer y 'l quart van ser pels Srs. Sunyol y Carner, representants de las tendencias més liberals compatibles ab el regionalisme, y 'l quint y últim pel Sr. Ferrer y Vidal (D. Lluís) president del Foment del treball nacional, que de aquesta feta baixará de categoria, passant á ser representant dels *traballs* regionalistas, que no son pochs els que se 'ls hi esperan.

Del Sr. Torres, que tan grans serveys havia prestat á la causa ab el seu eloqüent silenci, no va recordarse'n ningú... Y en quant al Sr. Pons, el Bismarck *católich-regionalista*, á n' aquest van deixar-lo en bitza, ab totes las sevas combinacions diplomáticas; van deixar-lo en disposició de anarse á consolar de las sevas penas en els brassos amorosos del Cardenal Cassanyas.

No será ell sol qui plori: el mateix Cardenal plorarà, plorarà el governador Sr. Espinosa de los Monteros; plorarà més que ningú D. Teodoro Baró, director del *Avi Brusi in partibus infidelium*... y fins l' hereu Pantorrillas farà veure que plora, mullantse las parpellas ab escupina.

La veritat es que 'ls perdigots al conjuminar una candidatura propia, ab exclusió de tot element extrany, han fet una mala obra als grans traballs que baix la iniciativa del eminentíssim, venia realisant la conxorxa monárquica, perdigotaire y reaccionaria, per oposar un dich á l' onada republicana.

¡Que Deu no 'ls ho tingui en retret, quan sigui arribada l' hora de donarli comptes!

Al adelantarse, obligats per la necessitat de donar apariencias de vida á la causa morta, han destruït la més hermosa de las tramas, la més formidable de las conxorxas que s' estavan combinant contra la preponderancia creixent del partit republicá de Barcelona.

L' altre día un católich m' ho deya:—Ens han partit per l' espinada... Que no esperin pas els nostres vots.

Y com si 'ls ulls li saltessin de las concas, afegia:—Avants de votar á n' en Sunyol, primer voto á n' en Lerroux, Deu me perdoni!

Y al pronunciar el nom de 'n Lerroux se senyava, com si parlés del mateix diable.

EL PRESIDENT ACCIDENTAL DE LA LLIGA

—Jo 'l poso en esperit de ví, perquè aixó que m' entregan, mes que un partit es un fetó.

Ara bé ¿qué farán els desventurats perdigots ab els seus cinch noms deslligats de la protecció catòlica? Mal els hi sortí la cosa anant ab els clericals; pitjor els hi sortirá deixant de anarhi.

Y no obstant, hi ha perdigot que avuy com avuy se las promet més felissas que may. Impenitents somia-truytas, somriuhen ab malicia més ó menos forçada y 's parlan á l' orella ab fingida complacencia.

Y de tant en tant se 'ls escapa aquesta frase:

—Lo qu' es aquesta vegada guanyarém.

Nosaltres, atents á todas las pulsacions de l' opinió, creyém haver endavinat la causa de la seva alegría. Els ho vaig á dir; pero m' han de prometre la reserva.

En la present ocasió ja no 's reffian ni dels meetings, ni de las comissions de districte, de barri y de carrer, ni del famós diccionari electoral, ni del servey de bicicletas, ni del monopoli del teléfono. Res tampoch d' omplir las cantonadas ab cartells y tirallongas de las quatre barras, que aixó no dona resultat... L' únich paper que ha de correr, en tot cas, es el paper de banch.

Medint als altres ab el concepte que tenen format de sí propis, se proponen comprar la conciencia del cos electoral de Barcelona. En la seva campanya pensan adoptar per divisa, aquells versos famosos qu' en Ruiz de Alarcón posa en boca de un dels seus personatjes:

«¿A quién no dobla un doblón?
¿qué escudo contra un escudo?»

En una paraula: ara com ara tot ho confían á la seva titulada *Caixa nacional*.

Está molt bé. Penso com ells. Si plena la tenen, els convé buydarla... pero buydarla á tota pressa. De caixa de caudals qu' es, l' han de convertir en caixa de morts.

Y ab ella 'ls enterrará 'l poble de Barcelona.

P. DEL O.

LA PALMA

Quan érats nena, ja en brassos de ta mare, ab dols glatir, la palma plena de llassos anavas á benehir;

Ab inconscient ignocencia així 't vas acostumar... costúm que al tenir conciencia ab recansa vas deixar.

Avuy pots estar cofoya altre cop: Deu ha volgut que á tas aficions de noya, pagnessis un nou tribut.

Y tindrás per deixá' honradas á las vellas tradicions, per palma, mas abarrassadas y per dolsos, mos petóns.

Avuy portarás en brassos

TORNANT A CAMBIAR ELS ARBRES

—Veyám si de mica en mica acabarem per posarlos á puesto...

nostre fill á benehí,
sense altras flors ni altres llassos
que 'ls del amor que 'ns uní.

E. JUST Y PASTOR

D' APRÈS NATURE

Entra al despaig, s' assenta darrera de la taula, s' aixuga maquinalment las gotas de suor qu' encare no rodolan pel seu front, pero que ja sab que aviat hi han de rodolar, y comensa la tasca del día.

—Senyor alcalde, ha de firmar tot aixó.

L' home suca la ploma, y vinga trassar rúbriques y més rúbriques, descansat en la bona fe del secretari y sense saber si entre 'ls documents qu' está firmant firma la seva propia sentencia.

—Senyor alcalde, el representant dels ganaders de l' Argentina.

Assumpto delicat y de capital importancia. El representant dels ganaders ofereix portar á Barcelona una cantitat considerable de carn fresca, perfectament conservada per procediments especials, comprometentse á donarla á tal preu sempre que se li donguin tals ó quals facilitats pera la seva introducció.

—Senyor alcalde, una comissió de carnicers.

Cambi total de decoració. Els carnicers, havent averiguat que una empresa argentina tracta de importar aquí carns mortas, fá avinents al alcalde els perills qu' enclou aquesta innovació y li participa que si l' autoritat municipal concedeix permís pera establir semblant negoci, ells se defensarán fent aixó y lo altre y lo de més enllá.

—Senyor alcalde, l' expedient de las ayguas.

Caudals que s' ofereixen per aquest preu, manantials que 's poden adquirir per tant menos; projectes de canalisació, dictámens técnichs sobre la potabilitat d' aquesta mina, pressupost pera la compra d' aquella altra...

—Senyor alcalde, l' expedient dels vins.

Els taberners reclaman, ab rahó, la rebaixa dels drets de consums y solicitan, ja no ab tant fonament, l' autorisació necessaria pera barrejar ab el ví una cantitat d' aygua que 'ls permeti donarlo més baratet.

—Senyor alcalde, l' assumpto de l' unificació y arreglo de la deuda municipal.

Terrible dansa de milióms que, en forma d' unitats seguidas de zeros, passan y traspasan mil vegadas, combinats de diverses maneras.

—De part del governador, senyor alcalde.

La primera autoritat de la provincia ha inspeccionat els pressupostos municipals, y 'ls troba tan carregats de defectes, que 'ls nega terminantment la seva aprobació.

—Informe de la Comissió d' Hisenda, senyor alcalde.

Enterada de l' actitud del governador civil, la Comissió d' Hisenda aconsella al alcalde la major energia, proposantli una serie d' acorts capassos de voler mitja Europa.

—Senyor alcalde, ofici de la Comissió de Foment.

També aquesta Comissió sab que 'l governador posa dificultats á l' aprobació dels pressupostos; pero lluny d' inclinarse als procediments enérgichs, recomana al alcalde molta circunspecció y molta cura.

Sona l' hora de las audiencias ordinarias.

—Senyor alcalde, una comissió de pintors.

Els dignes artistas s' exclaman ab motius sobrats. Han fet per l' Ajuntament distints treballs del seu

TIPOS DE MONTANYA

ram, y ara que han acabat la feyna 's troban ab que la corporació municipal ha acabat els quartos.

—Entra un' altra colla.

—Senyor arcalde, els vehins del Portal de Sant Antoni.

Lo que demanan no té res de particular. Volen únicament que no s' autorisi per aquell punt el pas del tranvía eléctrich.

—Senyor arcalde, la junta del carrer del Carme.

Aquests, al contrari que 'ls anteriors, desitjan que l' autoritat municipal dongui autorisació pera que 'l tranvía eléctrich pugui passar per aquell carrer.

Y van entrant més comissions.

Una del Poble Sec'h que solicita la prompta urbanisació de tres vías públicas.

—Un' altra del Taulat que demana una font, deu fanals y uns quants arbres.

Un' altra de l' esquerra de l' Ensanxe qu' exigeix el cambi d' un sereno.

Un' altra de la dreta que suplica que no cambihin de punt á un municipal.

Un' altra del Padró que pregunta quán se renovarà l' empedrat d' aquella plassa.

Un' altra del Born que 's queixa de la mala olor que despedeixen las clavegueras...

—Senyor arcalde, s' han de resoldre aquestas instancias.

Y 'l secretari va llegint.

El *Centro filantrópich* voldria que se li cedís la banda municipal per un ball que ha de celebrar diumenje.

L' *Alianza regeneradora* demana una subvenció per un certámen pirotécnic qu' está organisant per Pasqua.

La *Nueva del Fuerte Pio* suplica la destitució del arcalde del barri y la construcció d' un pont sobre un reguerot que per allí circula.

—Senyor arcalde, ha de fallar l' expedient de Consums.

—Senyor arcalde, s' ha de pensar ab el reglament del Matadero.

—Senyor arcalde, recordi que avuy se reuneix la Comissió Central.

—Senyor arcalde no olvidi que demá hi ha sessió.

—Senyor arcalde, el governador el demana.

—Senyor arcalde, el ministre vol conferenciar ab vosté.

—Senyor arcalde, el general desitjaría veure'l...

Després d' aixó... neguin la rahó al pobre senyor Monegal, quan, sortintli l' ánima als llabis, manifesta 'l seu vehement desitj d' entornarse'n á casa!

Jo, posat en el seu lloch; després d' una jornada com la que acabo de descriure, no m' entornaria á casa: 'm pegaría senzillament un tiro... ó aniria á clavarlo al que resultés tenir la culpa de que m' ha-guessin nombrat arcalde primer.

A. MARCH

ÍNTIMA

Desde 'l cim de la *Font vella*,
voltat d' arbres y de flors,
ajegut damunt de l' herba
y mirant el cel del bosch,
una cansó misteriosa
l' oreig canta cada jorn,
que jo embadalit escolto
perque es nova la cansó.

Parla, en notas melodiosas,
de la Vida y del Amor;
de amor y vida lligadas

—Camina mes depressa, sino farém tart á missa.

UN GOBERNADOR QUE PLEGA

INAUGURACIÓ DE LA TEMPORADA

— ¡Ahí queda eso!...

per cadenas de petóns;
del goig suprem de las ánimas,
dels aucells y de las flors,
que ab sos cantos y ab sas aromas
santifican aquell lloch
hont viuhén las esperansas,
alegrías y recorts
mes puras, sublím y eternas,
mes grans, mes falagadors,
de un mon que viu, gosa y canta
en aquell paratje hermós
que la Natura gelosa
vetlla sempre tots els jorns.

¡Quí pogués aprendre tota
de memoria la cansó!

¡Quí pogués de aquella música,
aprendre una nota sol!...

¡Quí pogués viure la vida
de soletat y repós,
de alegría y de esperansa,
de llibertat y de amor,
que viu el mon que rodeja
el cristall de aquella font!

Com del tot me es imposible
pogué aprendre la cansó,
y viure la vida aquella
que viuhén aucells y flors,
de vergonya y gelosía,
ofegant dels ulls el plor,
callo, sofreixo y escolto,
recordant mortas passións,
la cansó que l' oreig canta,
la misteriosa cansó,
ajegut damunt de l' herba
y mirant el cel del bosch.

ANGEL GARCIA

EL NOSTRE PLANETA

¡Podém ben escarrassarnos cantant que «no val á badar,» y no fem altra cosa!

Mentres aquí perdém el temps tontament parlant del *trust* del sucre, del *cake walk* y de la qüestió dels notaris, un sabí inglés, exclussivament consagrat á las altas investigacions científicas, acaba de fer públich que la Terra, aquesta bola tan desacreditada

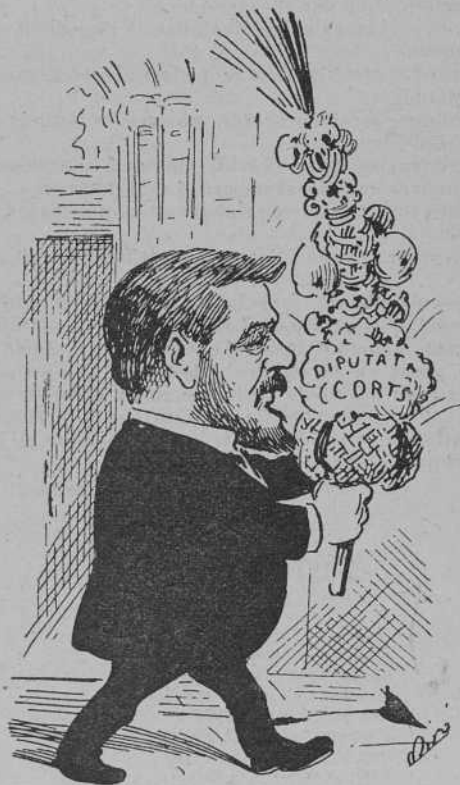

— ¿Tornem'hi, don Tiberi?

— Tornem'hi.

— Vosté, vinga *abolir* las corridas de toros; jo, vinga anar á totas las que 's fassin.

¿TEMPS PERDUT?

— Jo duré la palma á benehir, pero temo que un altre se 'm menjará la confitura.

per poetas y filososps, ocupa precisament el centre del univers y es, en mitj dels astres que poblan l'espai, l'únic planeta habitat.

Cal tenir el cor de pedra y l'ànima de ciment porland per no sentirse entusiasmat davant d'una revelació de tan extraordinari calibre.

¡La Terra el centre del món! ¡Nosaltres els únics vehins d'aquesta immensitat que se'n diu univers!..

¡Cóm creix, al sapiguer aixó, la nostra talla!.. ¡Cóm s'ageganta en Tort y Martorell! ¡Cóm aumenta'l valor dels divuyt ó dinou milions d'habitants que fan el beneyt per las provincias espanyolas!

Fins ara todas las personas despreocupadas deyan lo mateix:

—¿La Terra? Una gota d'aygua en mitj del mar. ¿L'home? Una mísera formiga.

Es clar. ¿Quína importancia havíam de donar á un pobre planeta que al costat de Júpiter, Urano, Saturno, era un ningú? ¿Cóm podíam fer cas del home, considerant, com consideravam, que 'ls demás astres estavan plens de sers mil vegadas més perfectes y més ben educats que nosaltres?

En Voltaire ens havía entabanat, parlantnos d'uns homes colossals, inmensos, que ab una sola gambada eran capassos d'anarsen de Barcelona á Mallorca; en Flammarion havía arribat á suposar que desde Marte ens feyan senyas per medi de grans ratllas trassadas sobre la superficie martiana...

—¡Som uns zeros!—deyan baixant el cap, humiliats:—som uns tristos pela-canyas, uns ridículs grans d'arena, llensats sobre aquest planeta insignificant pera servir d'escarni y riota als milions y milions de sers infinitament superiors que omplan el cosmos.

Y de repent ¡cataplúm!, apareix mister Russell Wallace y entonant el més hermós dels *sursum cordas*, diu á la humanitat afligida:

—No us entristiu, gamarusos, que vosaltres sou els amos de tot, els verdaders senyors de la creació. Tot lo que hi ha per sobre, per sota, pels costats de la Terra, es vostre. Aquest monstros Sol, inagotable font de calor y de llum, brilla sòls per vosaltres; aquestas legions de graciosas estrelles, lluheixen únicament per vosaltres; aquesta colla de inflats planetas, rodan no més per vosaltres. Vosaltres sou l'ànima, el centro, el rovell del ou d'aquest maravellós univers? ¿Podeu demanar més?—

Per la meva part declaro que nó. Desde que sé que á Marte no hi ha ningú, que Urano está deshabitat, que Neptuno es un descomunal Sahara, m sento dignificat y hasta, com cigró posat en remull, augmentat de tamanyo.

Lo mal es ¡ay! que las afirmacions del sabi inglés no están del tot comprobadas; y tant no ho están, que hi ha cosmógrafos que s'atreveixen á assegurar que mister Wallace somía y qu' en tot lo qu' ell diu no hi ha una paraula de veritat.

Dels dos bandos ¿quín es el qu' está en lo cert?

Convindría que la cosa s' aclarís quan més aviat millor.

Perque si realment es veritat que la Terra es el centre del món y qu' en materia d' homes no hi ha més que 'ls qu' están empatronats, ¡calculin quin honor pera nosaltres!

Y sobre tot, ara que 'l govern torna á anar escás de quartos, ¡quin pretext més bonich per' augmentar una mica més las contribucions!

La satisfacció d' ocupar el centre del univers ¿no mereix per la nostra part qualsevol sacrifici, inclús el d' anar per l' univers sense camisa?

MATÍAS BONAFÉ

LÓGICA MUNICIPAL

—¿Qué hi feya aquí terra ajegut?
—Como que deyan que no nos pagarían, naturalment, no quería vichilar.

PERDIGOT SATISFET

—Que diguin lo que vulguin. ¿Veritat qu' es bonica aquesta palma?

VI

La carn dels homes

Es la carn l' enemic més gran de l' home perquè es un mal qu' en ell hi està encarnat, que la carn existeix en son cos propi integralment del ésser formant part. La carn domina sempre victoriosa en tota lluyta psiqui-sensual; es el pont que acompanya al individu, de las passións al vici, que hi ha un pas. No podém fé ab la carn com ab el diable que 'ns el trayém de sobre per salva'ns: la carn es un teixit de perqueria que viu en mitj del nervi y del greixam; no podém separarla del *yo digne*, ni protestarne tan sisquera may; lo més que podém fé es mortificarla ara per la Quaresma, dejunant, llatzerantnos l' esquena á cops de verga, com fá algún religiós fanatizat, anant á Montserrat sense botinas, ó fumant á tot drap puros d' estanch. ¡La carn! Ella es qui 'ns vol ben forts y alegres pera fruir la vida material; qui 'ns fá engrescar per las femellas guapas y qui 'ns fá preferi l' llonguet al pá. Per la carn s' hi desviuhen *matarifes*, inspectors y burots y concejals, igual que 'ls del Registro de la Higiene, que aquests hi sucen ab la carn bastant.

No parlem més de carn que som divendres; el sol fet de citarla ja es pecar y es el món una gran carniceria que... Pro, per xó, hi ha cosas, ben mirat, que no son carn ni peix, com la mantega las tortugas, la llet y... en Monegal. La carn, tant si es de xay, com de tocino, com de dona, en 'quest temps es un mal plat. Guardeuvos de la carn com de las cédulas; viva ó morta, pel cas, es tot igual. Sobre tot pels forsats mestres d' estudi la carn es l' enemic més gran que hi ha: ¡Hi están renyits á mort, y cara á cara, no's hi poden trobar may, may, may, may!

FRA NOI

LLIBRES

DE MI JARDÍN.—Poesías de S. ALBERT.—Tinch el gust de presentarlos á un autor que, sens dupte, 'ls més de vostres no coneixerán. Pero, dich mal, no al suposar que no 'l coneixen, sino al afirmar que 'ls el presento; porque es ell qui 's presenta y ab un libre notable per targeta.

Un volúm de poesías castellanas escritas per un catalá... ¿veritat qu' en aquests temps de regionalisme resulta una mica raro? Y escritas, no á Barcelona, ahont com á gran capital qu' es, hi ha corrents literarias, contactes y relacións més ó menos influents y poderosas, sino á Sant Feliu de Guixols y per un home amich del aislamiento y de la soletat, ¿no es cert que la raresa aquesta puja encare de grau?

Y no obstant, fullejant l' aplech de aquestas poesías, recorrent el jardí del Sr. Albert, s' explica y 's comprén que las flors qu' ostenta no hajan pogut produhirse sino en semblants condicións, per ésser fillas de una especie de impulsio interna á cubert de tota influencia agena al sentiment y al pensament del poeta. Son verdaderas flors del seu jardí, y 'l jardí que cultiva es la seva ánima.

El Sr. Albert professava un' amistat entranyable al gran pintor catalá Baldomero Galofre: un y altre 's comunicavan sas artísticas efusións, buscant en aquesta comunicació constant un paliatiu á las penas de la vida. Sufrían tots dos y eran tots dos artistas ab dret á aixugar sas llágrimas ab el mantell de la belleza.

Un día 's presentá á casa meua el poeta desconegut: tractava de donar á llum en un libre dedicat al seu amich, las poesías que aquést tot sovint li demanava que li llegís: un temor fill de la seva modestia excessiva ratllant en desconfiansa, 'l contenia. Volia que jo li dignés ab tota llealtat si 'l seu libre era digne quan menos d' eixir per aquests mons de Deu, en lletas de motllo.

Vaig llegir el manuscrit, y tant vá interesarme, y tant vaig anar admirant al creador de aquell cúmulo de bellezas, que la meua resposta no pogué ser ja tan sols satisfactoria, sino encoratjadora y ab plena sinceritat. No hi havia dret, en mon concepte, á mantenir en l' intimitat de unas relacións artísticas una colecció de inspiracións com avuy ben poch escriptors cataláns y no gayres de la terra de Castella serían capassos de concebir y escriure. El libre *De mi jardín* es una noble executoria de poeta.

Una executoria sellada avuy ab la recansa de la mort de Baldomero Galofre, que no pogué veure imprés al libre que li era dedicat. Pero 'l seu nom ilustre resta enllasat ab el tribut valións de un poeta de cos enter, molt personal y al mateix temps esmeradíssim cisellador de la paraula al servey del pensament.

Tal vegada, ni valent lo que val *De mi jardín*, logrará fer sentir la fragancia de sas flors, en aquest país nostre ahont tan abundan els indiferents. Mes si la nostra recomanació val alguna cosa, estém segurs que ningú ens l' agrahirá millor que 'ls que la segueixin fixant l' atenció en uns versos dignes per tots conceptes de ser llegits.

ALTRES LLIBRES-REBUTS:

Santiago Rusinyol, l' incansable escriptor y artista en una pessa, qu' está fá temps en plena feconditat de producció, acaba de donar á la estampa tres de sos celebrats monóclechs. Son els que portan els següents títuls: *El sarav de Llotja*, *El bon cassador* y *Feministe*, aquest últim estrenat á Romea últimament per la Sra. Monner.

Com totas las obras de 'n Rusinyol están editats tots tres ab un gust tipogràfic que no deixa res que desitjar.

... Croquis Pirenaichs.—Primera serie.—L' *Avenç* ha inclós en la seva *Biblioteca popular* aquesta obra ja anteriorment editada deguda á la ploma del Sr. Massó Torrents. Comprén algunas narracións notables entre altres condicións, per son escelent sabor local.

RATA SABIA

ARMONIAS REGIONALISTAS

La gent de bé discutint la seva candidatura pera diputats á Corts.

TEATROS

UN SENYOR SOL

PRINCIPAL

¡Qué poca gent va assistir al concert del *Quarteto Tschéque* ab tot y tractarse de una de las mes grans fruicions musicals que poden disfrutarse!...

Pero 'ls nostres ricatxos son aixís: á pesar de que 'l mon enter ha posat fins als núvols als eminents concertistas, lo qu' es á n' ells no 'ls enganya ningú, y ni la pena 's prenen de anar á comprobar si 'ls elogis universals son justos. En Crikboom que 'ls va enviar á buscar s' ho ha perdut. Tinguiho present per un altra vegada. No organisi un concert á quarteto sense barrejarhi algun tenor, y si aquest pot ser l' Utor millor que un altre. Y ja veurá com ab aquest reclám, els nostres flarmónichs adinerats s' hi deixan caure com alosas enlluhernadas pels mirallets.

Mes avall doném compte de la impresió que 'ns va produhir aquest aconteixement musical... aconteixement, sí, y molt gran com poch se 'n registran, á pesar de la censurable apatía de un públich empenyat á lo que sembla en rebaixar mes y mes el nivell intelectual de Barcelona.

ROMEA

Els Vells del Iglesias van durar en el cartell sense envellir.

Encare conservarán tota la forsa de la joventut, quan farán lloch á otras obras que 's preparan, entre ellas una de 'n Ferrer y Codina (¿un arreglo, eh?) y *L' héroe* de 'n Russinyol.

TÍVOLI

Continúan ab éxit las representacions d' ópera económica, haventse posat últimament en escena *La Gioconda*, á cárrech de la Srta. Longhi, de la Sra. Chivers y dels Srs. Rambaldi, Gnaccarini y Sorgi, 'ls quals varen sortirse'n bastant bé.

No es partitura que 'ns entusiasmí: es massa desigual; pero en fi, sempre serveix pera donar alguna varietat al cartell, y pera utilisarse com á tema de discussió entre 'ls aficionats á las comparacions.

NOVEDATS

Un drama nou: *L'invencible* ó *Amleto moderno* del autor italiá Alfred Oriani. A pesar de haverse anunciat ab certa prospopeya *L'invencible* va quedar vensut á la primera proba.

Son principal defecte es fonamental, orgánich, desde 'l moment que l' autor se proposa acomodar á las condiciones de la societat moderna, 'l cas de Hamlet. Lamentable error. Shakespeare, 'l creador de aquesta gran figura, va fer un' obra de todas las épocas, de tots els temps: un' obra eterna, y no es possible esmenarli la plana.

Aixís l' obra italiana resulta sumament raquítica. En els actes, primer y según es esllanguida; en el tercer melodramática; en l' últim no arriba ben bé á assentar la forsa de la convicció. Aquell fill venjatiu del seu pare sembla creat expressament pera justificar de todas maneras el títol de l' obra. Y aquesta mes que un drama resulta un adjectiu dramátich. Es á dir, ben poca cosa.

En Zacconi, com si per un' obra de tals condiciones tingües un interés mes gran que may, va dedicar á la figura del protagonista tota la forsa de son talent.

Ell sí que pot dir qu' es *l'invencible*.

CATALUNYA

Piquito de oro 's titula una sarsuela en un acte, lletra del Sr. Saenz, y música dels mestres Barrera y Güerriós.

L' assumpto es innocent, propi per un' obra de teatro de aficionats, pero en cambi está escrita ab ~~ras~~ sembrás y en alguns contats moments fins ab alguna bona sombra. Naturalment que aixó en el teatro no basta pera fer rotllo.

—Per últim, si 't determinas á venirme á servir, jo 't prometo que al fer el testament pensaré en tú.

—Bé, pero... ¿no farà mes que pensarhi?

En la música hi predominan els aires andalusos, tractats ab coneixement de las exigencias del teatro.

QUARTETO TSCHÉQUE

Dugas ocasions havém tingut de sentir aquesta orquesta insuperable formada per quatre homes entregats per complert á la consagració de la bona música en el pur sentit de la paraula.

Ja en la primera, á *Novedats* (corresponent á *La Filarmónica*), se 'ns revelaren els extraordinaris tschéques uns artistassos dignes de la fama de que venfan precedits. Degut á la seva homogeneitat estética y á la seva concentrada devoció per l' art que practican, els tres concerts de Schumann, Beethoven y Smetana varen resultar tres filigranas acabadas en las quals els intérpretes semblava que hi aboquessin indefinidament trossets de la seva ánima, tant, que si 'ls immortals compositors ho haguessin pogut sentir, haurían segurament exclamat: —¡Admirable! Aixó no es lo que nosaltres varen escriure. Aixó es més que tot alló!

En el según concert, donat al *Principal* ens afirmaren els seus mérits executant ab una unitat perfecta y una justesa impossible obras tan difícilssimas com el *quarteto* n.º 27 de Beethoven y el *en re menor* de Schubert, hont vessaren á dojo sa pródiga inspiració.

Nota. — Qualsevol diria que á un plat tan exquisit, y ab un precedent tant bó com el de la primera sessió, s' hi

abocarian els *gourmets* com uns golafres... Donchs, no senyors; la nostra gent de diners, els titulats intelctuals, els escullits, prefereixen avuy gastarse las pessetas per qualsevol *Petite Otero* ó *Bella Fardassa*...

¡Y visca Catalunya!

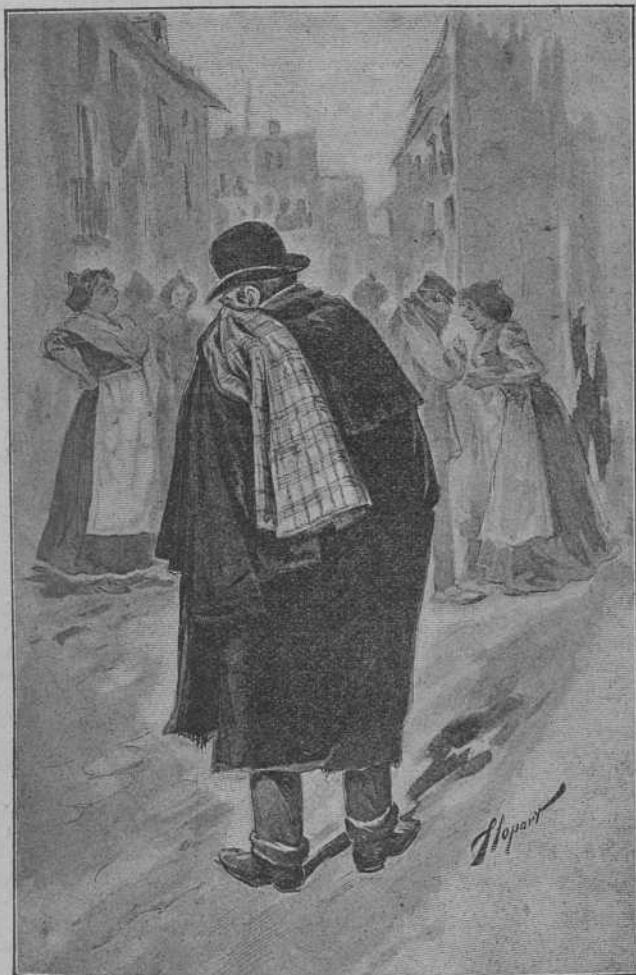
N. N. N.

AL HOSTALER DELS QUATRE GATS

Estimat Pere Romeu:
Jo 'm dich, per si no ho sabeu,
Doménius Deulofeu;
soch poeta modernista
deliquéscent y egotista
d' aquells que 's perden de vista.
Faig versos de tots sistemes,
tinch acabats set poemas,
y porto fets els *esquemas*
d' un treball crítich que sagna
y d' una novela magna
que 's titulará *Susagna*.

Com que sé que 'ls *Quatre Gats*,
de putxinel-lis cansats,
ara están desanimats

DEFENSANT LA CAPA

—¿Calor?... Ríguinse'n d' aixó. Vejin qué diu el ditxo: *Hasta el cuarenta de Mayo*...

he tingut l' atreviment
de donause un excelent
consell per ferhi anar gent:
Fareu corre pel vehinat
que soch un gran literat
que de París ha arribat...
Y jo vindré cada nit
á llegiuse algun petit
geroglífich comprimit.

A las nou próximament
ja alló s' omplirá de gent,
pero jo, es clá, expressament
hi vindré ben tart, y així
molts s' haurán d' entreteni
prenent café ó bevent ví...
Tot aixó hi 'neu á guanyá...
Y després, al acabá
la lectura, que será
per llá á las tres ó las quatre,
el públich s' aixecará...
¡y allavoras sí que haurá
de pendre una cosa ó altre!

DOMÉNIUS DEULOFEUBUS

ESQUELLOTS

El Sr. Espinosa de los Monteros 'ns
tenía reservada una gran sorpresa. Quan
menos ningú s' ho esperava presenta la
dimissió, arregla l' equipatje y toca pi-
pa. Ja 's coneix qu' es militar.

—Adiós, patrona—li diu á la Pubilla
—á más ver.

Y gira qua y se 'n va... segurament
per un may més.

Ja té rahó aquell cantar:

«Amorcitos de soldado
son amorcitos que vuelan,
porque en tocando la marcha
quédate con Dios morena.»

¿Pero qué dimoni ha passat aquí,
perque un governador que tenia tan bo-
nas *aldabas*—nada menos que 'ls pic-
portas de la Casa real—haja hagut de
dimitir un cárrech, encare qu' espinós
com el seu apellido, molt honrés y d' ex-
traordinaria confiança?

¿Será degut tal vegada á havérseli negat l' all-y-olí de la concentració monár-
quica-reaccionaria-regionalista qu' estava
fent ab l' Eminentíssim, en Baró, en
Güell, l' Alejandro y en Pantorrilles, pera
posar coto á l' onada republicana?

En aquest cas no es ell sol qui se n'
ha de anar. Junt ab el Sr. Montero ha
de dimitir el Cardenal Cassanyas.

Pero ¿qué va que aquest no dimiteix?
Els capelos cardenalícis tenen aixó de bó:
no cauhen may del cap; al contrari
un se 'ls enfonza, y aixís se logra ta-
parse las orellas y no sentir res.

La dimissió del Sr. Montero també pot
tenir per causa el conflicte municipal.

¿Es qu' en Maura veyent que ja no hi
havia res á fer per trobarnos en período
electoral, s' ha humanisat una mica, es-
coltant las justas queixas del Ajunta-

A LAS PORTAS DE LA MORT

Dels malalts que reben els últims sagraments, iqué pochs son els que 'n surten!

ment de Barcelona? ¿Es que al humanisarse, el senyor Espinosa, que al fi complia ab tot rigor las instruccions de 'n Maura, s' ha vist desairat y ab pocas ganas de continuar á las ordres de un ministre tan versátil?

Podria molt bé ser que aquesta fos la causa de la seva resolució.

Es molt trist que per obrar ab massa lealtat, un governador se vegi en aquests tránsits. Pero aquest es el pá que s' hi dona en la política monárquica.

Un caballer ve á Barcelona, sellat ab el *marchamo real* y ab un nom que ompla molt la boca: *Espinosa de los Monteros*, y als pochs mesos se n' ha de tornar á Madrid, ab l' equipatje aumentat ab un gran envolum de desenganys y fins ab el nom canviat, perque d' ara en avant el Sr. Espinosa de los *Monteros*, no tindrà més remey que anomenarse senyor Espinosa de los *Desmontados*.

Com á *quefe* del partit regionalista el Sr. Russinyol ha acabat. D' ell pot dirse que va morir com un aucellet.

—Ay ay, be 'l posan en candidatura—dirá algún company de causa á prova de decepcions.

—Es cert—li respondré—pero no li posan com aucell viu, sino com á aucell *empallat*. Es un candidat de *palla*, destinat únicament á adornar la calaixera de la llar pairal de la Lliga. Al Doctor Robert li dedicarán una estatua; al Sr. Russinyol no poden honrarlo més que ab l' *empallament*.

Llegeixo en *La Veu de Catalunya*:

«Com es natural, la publicitat oficiosa de la candidatura *ha animat* els treballers; el trobarse en ella tan ben representadas las aspiracions de Barcelona y la doctrina catalanista, *ha animat* á tothom.»

Aixó, y res més que aixó, es lo que 'ls hi convé als perdigots: *animá'ls!*

Per més que per l' apatía de la majoria dels socis del *Ateneo*, estiga regida aquesta associació per una Junta composta casi totalment de companys de cau-

sa, la veritat es que l' *Ateneo* no es, ni pot ser patrimoni exclusiu de una determinada agrupació política.

Sols per sorpresa ha pogut caure á las mans en que avuy se troba; pero, precisa fer constar que la major part dels socis, inclús els més apáticos, comensan ja á estarne empipats.

Y la rahó es poderosa. Els monopolisadors dels cárrechs de la Junta no han obrat may com á veraders ateneístas, sino com á secretaris de una determinada idea política, fent servir més de una vegada l' *Ateneo* d' escambell de las sevas ambicions. De l' *Ateneo*, associació purament científica y literaria, camp neutral y d' armonia entre 'ls homes de las

ideas més oposadas, n' han sortit manifestacions polítiques, com els missatjes dirigits al rey, sense haverse consultat previament ab els socis. Aixó es no sols una falta de delicadesa, sino una subversió descarada dels fins de la institució, y un verdader atropello inferit als que dintre del *Ateneo* no professan, ni tenen perque professar ideas polítiques de cap classe.

Al *Ateneo* s' han forjat candidaturas de diputats á Corts. La gloria més legítima de la nostra terra ha sigut diputat per Barcelona, per haver sigut avants president del *Ateneo*. Alguns dels que forman part de la minoria regionalista del Ajuntament deuen la seva elecció á las intrigas urdidas en l' *Ateneo*, convertit en una especie de club en plena activitat.

Figürinse com han de veure tot aixó la immensa majoria dels socis que son y no volen ser res més que ateneístas.

La qüestió Lerroix ha acabat de patentisar l' insensatés de aquests sofisticadors de la respectable institució.

Els que han rebujat á n' en Lerroix no han sigut els socis de la casa, sino els companys de causa de la Junta. Han procedit ab cobardia, sense explicar el motiu de la seva negativa, abusant, sisquera en la forma, de las facultats que 'ls reconeixen els Estatuts, per medi de una votació secreta ab bolas blanques y negres, com se fa en els cassinos dels poblets, quan se tiran socis, y 'ls del barri de baix donan bola negra contra 'ls del barri de dalt.

Aixó es senzillament afrentós. May al *Ateneo* s' havia vist ni somiat una cosa semblant, y per tal motiu no hi haurá reparacions d' honor, com ha dit algun periódich mal informat, perque aquestas no son possibles quan qui vé obligat á respondre de una ofensa escorra 'l bulto; pero l' assumpto influirà en que 'ls socis surtint de la seva apatía, cuytin á purgar l' *Ateneo* de tants abusos, faltas de decoro, carencia de bona educació y excés de ridiculesa y carrincloneria.

A Vilanova va haverhi qüestions entre un empleat del carril y un carrabiner, fent us aquell de un ganivet y l'altre del mauser.

¿Y may dirían de que vingué tot?

Senzillament: de si la paraula Barcelona s'havia d'escriure ab B ó en V.

Afortunadament no va arribar la sanch al mar; pero no pot negarse que á lo menos á Vilanova ó á *Bilanova* (á veure si armém rahons) se dirimeixen ab molt calor las qüestions ortográficas.

Vels'hi aquí textualment reproduhit de *La Perdiu*, un párrafo del discurs pronunciat en el meeting del Tivoli, pel federal Sr. Laporta:

«Per qué plantém las tendas al desert sense treballar, com si fossim eterns? Sols Deu es etern. Nos altres som obra seva. Quan vol, som; quan vol, no som. Sachs de miseria, cuchs de la terra, que no sou res devant de Deu, aixequen la vista y la pensa, y que 'ls nostres desitgs, enlairantse com núvol d'incens, cerquin la perfecció.» (Ovació).

Tot aixó apropósit de la qüestió dels notaris.

¡Quín orador sagrat no n'hi hauria de qui aixís s'expressa! ¡Quín Mossén Miquel no s'ha perdut ab el Sr. Laporta!

Pero bah, per mí encare hi som á temps. Dat que 'l Sr. Laporta mereix una corona, per mí que 'l portin á ca'l barber, y que li fassin!

Al últim, després de no pots neguits, els pintors de la reixa de tanca del Parch, han cobrat lo que 'ls hi tocava.

El Sr. Monegal s'ha portat ab aquells operaris, com un bon arcalde, dat que un arcalde ha de ser ans que tot pare dels que treballan.

Ab tot y ser pintors, no era just que lo que 'ls corresponia per haver pintat aquella reixa, s'ho haguessin hagut de *pintar*.

La civilizació moderna es molts cops destructora implacable de las bellas naturals.

Víctima del afany de aprofitar las forsas de la naturalesa, acaba de ser una de las maravellas de Catalunya. la cascata de Sant Miquel del Fay.

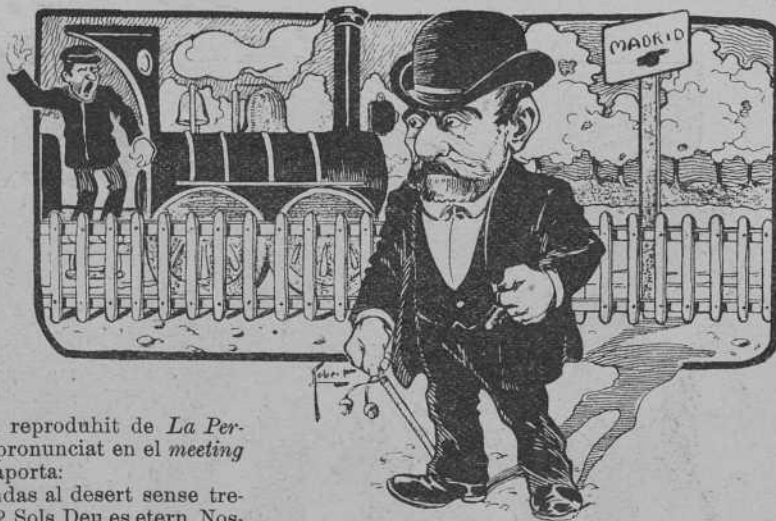
El raig d'aygua que saltava per aquellas penyas ab estrepit, creant capritxosas labors de pedra toca, ha sigut engorjat dintre de un canó, y alsa noy, ja s'ha acabat l'hermosura de la llibertat: ara 't toca treballar, fer rodar una turbina, posar en acció 'ls dinamos y engendrar caballs de forsa.

Ab aixó desapareixerán las fadas y las gojas que tenian en aquella pintoresca reconada 'l seu estatje... Adeu tradició. Pero en cambi brillarán com estrelles rutilants en la llum eléctrica de San Feliu de Codinas, Caldas de Montbuy y altres pobles de la comarca.

Fins las fadas de Sant Miquel, no haurán tingut més remey que modernisarse.

Dimars de la senmana passada, en el saló gran dels *Quatre Gats*, el jove escriptor en Jacobus Sabartés llegí davant de triada y numerosa concurrencia una infinitat de traballs literaris, en vers y prosa, de lo mes escullit de la seva cartera.

UN TREN QUE MARXA

—Apa, señor Monegal... ¿Que no vé á Madrid? Ja fa lo menos sis ó vuyt días que no hi ha anat.

No 'ns es possible entretenirnos en fer un estudi crítich de las composicions que com á mostra va donarnos; tan sols dirém que revelan un estil molt propi avalorat per una forma nova y una sinceritat íntima. L'auditori va sortir molt ben impresionat de la vetllada, en extrém satisfet del bon rato que havia passat, y augurant pera 'l jove Jacobus un brillant pervindre en el camp de las lletas patrias.

En Pere Romeu, com sempre, atent y obsequiós ab tothom.

Hi ha nenas angelicals, pero que ab las sevas bonas sortidas semblan dimoniets.

Aquí tenen la Pepeta, filla de un amich. Junt ab la seva mamá visitan alguna vegada á una senyora afectada de estrabisme divergent, ó com si diguessim completament guerxa.

Estant l'altre día á punt de sortir, va dir la Pepeta:

—Ja sé ahont aném, mamá: á veure á n'aquella senyora que encare que seguém á un y altre costat d'ella, 'ns mira á totes dugas á la vegada.

Á LO INSERTAT EN L'ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA 1.ª—*Es-ti-mar.*
- 2.ª ID. 2.ª—*Ca-si-mi-ro.*
- 3.ª ANAGRAMA.—*Avi-Via.*
- 4.ª TRENCA-CLOSCAS.—*Água mansa.*
- 5.ª ROMBO.—

R
O
S
R O S A S
R O S A L I A
S A L A S
S I S
A

- 6.ª CONVERSA.—*Miquel.*
- 7.ª GEROGLÍFICH.—*Per alicantins, Alicant.*

GENT DE SA CASA

Sens faltá á ningú al respecte,
aquí sí que 's pot ben dir:

una colla de beneyts
que la van á benehir.

TRENCA-CAPS

XARADA

— UN SOFOCO —

— ¡Escolti, *Prima-segona!*
— ¿Que *prima-tres* Don Pablito?
— Tan solzament una estona
parlá ab vosté necessito.
— Digui, donchs.

— ¡Gracias, bufona!

— ¿De qué, si res li he donat?
— Perqué m' escolta.

— ¡Ay caramba!

¡vosté sí que m' ha pescat
sense *primera-girat!*

— ¡Avuy sí qu' estich de *xamba!*
— ¡El que vosté está es de *guassa!*...
¡cuytil!, ¡digui, que tinch *pressa!*...
— ¡Tingui un *xiquet* de *catxassa!*...
— Pro, ¿qué fa?... ¿perqué m' *abrassa!*...
— Ay, ¡dispénsim!... mon cor vessa
d' amor, y 'm creya *distret*
que 'm trobava al *Paradís*
al costat d' un *angelet*,
que 'm dava 'l *permís* aquet,
tot *dibuixantme* un *somris*.

— Lo que crech vosté 's pensava
era *darm'* *taba* y mes *taba*
per ferme caure al *garlito*,
pro ja ho veu, ¡no soch tan *faba*
com se creya, Don Pablito.

¡Puig fa temps de sobras sé
que 'l que m' ha de *quart* vosté
es tan *lletja* y poca cosa,
que no comprench pas com gosa
ferm' l' os al mitj del carré!

Y la nena, mes lleugera
que una dayna, s' esmunyi
deixant plantat en l' acera

al jove dur de mollera,
sense sapiguer que dí.
Sort que l' escena passava
en un poble de *Hu-dos-tres*,
y la *total* refrescava
la cara d' ell, qu' *abrusava*
de tant y tant *compromés*.

F. CARRERAS P.

ANAGRAMA

Va dir la *Total* ahir
que demá *tot* de venir.

F. JOANET.

TRENCA-CLOSCAS

EN MALA CARA

Combinar lo títol de una sarsueleta castellana.

JUAN CATAU

GEOGLÍFICH

```

      . .
      . .
      +
    + + +
      +
      M
    IIIIIII
    ERIA
  
```

J. MAGRIÑÁ SOLÉ

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

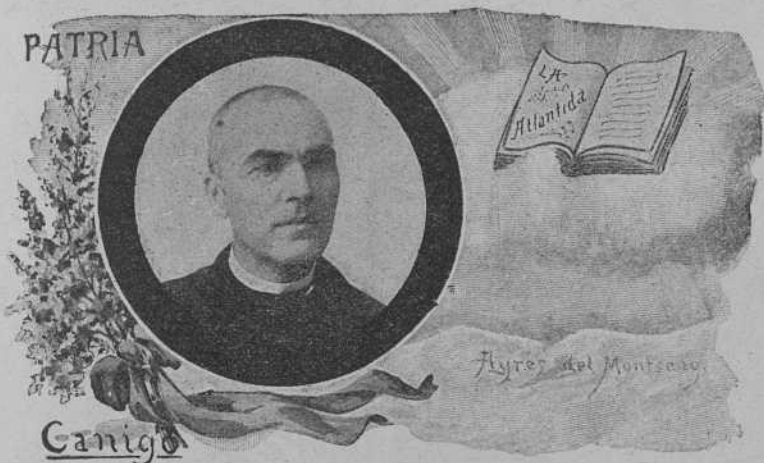
Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

OBRA NUEVA

VERDAGUER VINDICADO

PATRIA

POR

UN CATALÁN

CON UN PRÓLOGO

DE

E. MARQUINA

Un tomo en 8.º

Ptas. 1

NOVEDAD

MÁS BATURRADAS

POR

ALBERTO CASAÑAL

Ptas. 1.

NOVEDAD

Los puntales de la sociedad

POR E. IBSEN

Ptas. 1.

NOVEDAD

Apuntes para la historia de la filosofía

POR A. SCHOPENHAUER

Un tomo en 8.º, Ptas. 2.

NOVEDAD

REVOLUCIÓN CRISTIANA Y REVOLUCIÓN SOCIAL

POR CARLOS MALATO

Un tomo en 8.º, Ptas. 1.

Dintre de pochos días sortirà

ELS VELLS

DRAMA DE

IGNASI IGLESIAS

Preu: 2 pessetas

Benito Pérez Galdós

LA PRÓXIMA SEMANA APARECERÁ

LOS DUENDES DE LA CAMARILLA

Tomo 3.º de la 4.ª série de

EPISODIOS NACIONALES

Ptas. 2.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en llibransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificar. Als corresponents se 'ls otorgan rebaixas.

La fira de las palmas.

DIADAS TRADICIONALS

